

GROWLER

ELEKTRONIKKRIGAREN

Den amerikanska flottan håller som bäst på att fasa ut trotjänaren EA-6B Prowler. Nu har ersättaren, Boeing EA-18G Growler, för första gången satts in i strid. Sedan en tid tillbaka flyger den i Irak. Nyligen bidrog den också till att genomdriva flygförbudszone i Libyen.

TEXT JONAS BJÖRNSTAM

En Growler ur VX-31 testas vid "Naval Air Weapons Station China Lake" i Kalifornien. IR-facklor ingår i utrustningen. Under buk och vingar ALQ-99 störkapslar, robotar och extratankar.

Första EA-18G rullar ut från fabriken i St Louis den 4 augusti 2006. I ett pressmeddelande påpekade Boeing att det var både enligt tidsplanen och enligt budget.

Liksom sin föregångare är Growler specialiserad på elektronisk krigföring. Den huvudsakliga beväpningen är sådan som ska störa ut fiendens radar och kommunikationer. Första operativa förbandet blev VAQ-132 "Scorpions".

I slutet av november förra året, strax före Thanksgivinghelgen, lämnade divisionens fem första EA-18G hemmabasen Whidbey Island i delstaten Washington i nordvästra USA. Färden gick till Irak med stöd av två KC-135 Stratotanker.

Efter Scorpions står VAQ-141 på tur. Under våren blir "Shadowhawks" första Growlerdivision att stationeras på ett hangarfartyg, USS H.W. Bush (CVN-77). Enligt planen ska US Navy därefter göra två divisioner stridsklara per år fram till 2015.

EA-6 Prowler utvecklades ur attackflygplanet Northrop Grumman A-6 Intruder. Den kom i tjänst under det tidiga 1970-talet och har sedan dess varit ryggraden i den amerikanska krigsmaktens elektroniska krigföring. Men om fyra år är det alltså slutfluket. Då ska EA-18G helt ha tagit över.

Omställningen har dock inte varit smärtfri. Prowler har en besättning på fyra man, pilot och tre systemoperatörer. Growler är i grund- en F/A-18 Super Hornet.

Till över 90 procent är jakt/attackflygplanet och elektronikkrigare identiska. Det betyder att Growler bara har plats för två man i besättningen, pilot och systemoperatör.

Problemet har varit att göra apparaturen så användarvänlig att en enda man ska klara tre mans jobb, plus ytterligare en del som tillkommit. Mycket av det som tidigare gjordes manuellt sköts numera av automatik, men svårigheterna att få allt att fungera har varit avsevärda.

Arbetet med att ta fram en ersättare för EA-6 påbörjades för över ett decennium sedan. Så småningom, 2003, skrevs kontraktet mellan Boeing och US Navy. Det första provflygplanet rullade ut i början av augusti 2006 och jungfruflyg knappt två veckor senare.

Omfattande tester följde, bland annat vid flottans provanstalter "Naval Air Station Patuxent River" i Maryland och "Naval Air Weapons Station China Lake" i Kalifornien. Markproven ägde bland annat rum i en specialbyggd, ekofri kammare där flygplanets motståndskraft mot fiendliga störningar testades. Den första EA-18G i serieförande levererades till US Navy i september 2007.

EA-18G Growler är inget billigt flygplan.

Styckekostnaden ligger på cirka 75 miljoner dollar. Flottan hoppas ändå kunna räkna hem en del av pengarna. Jämfört med föregångaren ska maskinen kosta mindre i underhåll. En teknisk genomgång av Prowler kräver i genomsnitt runt 60 mantimmar. En Growler klarar sig med elva.

Northrop Grumman EA-6B Prowler premiärflög 1968 och kom i tjänst 1971. Om fyra år går flygplanet i pension och ersätts av då av Boeing EA-18G Growler.

Bortsett från test- och utvecklingsdivisionerna, VX-23 "Salty Dogs" vid Patuxent River samt VX-9 och VX-31 vid China Lake, har hittills fem av flottans elektronikkrigardivisioner tagit emot Growler: VAQ-129 "Vikings", VAQ-132 "Scorpions", VAQ-135 "Black Ravens", VAQ-138 "Yellowjackets" och VAQ-141 "Shadowhawks".

FAKTA EA-18G GROWLER

Besättning	pilot + systemoperatör
Längd	18,31 meter
Spännvidd	13,62 meter
Höjd	4,88 meter
Tomvikt	15 ton
Max startvikt	29,9 ton
Räckvidd (ferry)	3 330 km
Tjänstetophöjd	15 000 meter
Max hastighet	Mach 1,8
Stridsradie	722 km
Motorer	2 x General Electric F414 på vardera 62,3 kN (97,9 kN med EBK)
Antal lastbalkar	nio, tre under vardera vingen och tre under kroppen, för varierande last av elektronik, extratankar och robotar.
Max yttre last	8 ton

Flottans EA-18G är det enda flygplanet i USA:s och Natos vapenarsenal som utslutande är avsett för elektronisk krigföring. Att det till 90 procent är identiskt med F/A-18F har hållit utvecklingskostnaderna nere.

Samtliga har sin hemmabas på Whidbey Island, men flottans divisioner måste självklart klara starter och landningar från hangarfartyg. VAQ-132 påbörjade sin inflygning på USS Harry S. Truman, CVN 75, sommaren 2009.

I september samma år förklarades divisionen "safe for flight" efter en intensiv träningsperiod. Senare samma år genomfördes en realistisk krigsförbandsövning inom ramen för "Red Flag" vid Nellis Air Force Base i Nevada.

En svårighet har bland annat varit att trimma in besättningen i den ökade arbetsbelastningen. En annan är att en Super Hornet i elektronikkriegsversion är knepigare att landa på ett hangarfartyg än en F/A. Orsaken är främst den ökade vikten. Ett jakt/attackflygplan har normalt dumpat sin last efter slutfört uppdrag, en EA-18 återvänder med all sin värdefulla elektronik.

Men även om en Growler främst är avsedd att störa ut fiendens radar och kommunikationer saknar den ingalunda huggtänder. Det gjorde för övrigt inte heller föregångaren Prowler, som var beväpnad med antiradarrobotarna AGM-45 Shrike eller AGM-88 HARM.

Förtutm Boeing är även Northrop Grumman, Raytheon och General Electric Aircraft Engines med i Growlerprojektet. Flygplanet på bilden tillhör divisionen VAQ-129 "Vikings".

En EA-18G under inflygning mot hangarfartyget CVN-76, USS Ronald Reagan. Flygplanet tillhör VAQ-129 "Vikings", en av fem "Tactical Electronic Warfare Squadrons" som hittills tagit emot typen.

Growler beväpnas vid sidan av dessa vapen även med robotar för självförsvar och luftstrid. I vingpetsarna är flygplanet utrustat med balkar för luftmålsroboten AIM-9 Sidewinder. Under buken finns lika många balkar för AIM-120 AMRAAM.

Däremot saknar EA-18G F/A-versionens 20-millimeters automatkanon. Utrymmet i nosen är upptaget av elektronik.

I den elektroniska arsenalen ingår bland annat en ALQ-99. Det är en störsändare som inte bara automatiskt klarar att sabotera fiendliga radiosignaler utan också kan se varifrån de kommer. Mottagare av typen ALQ-218 är monterade i behållare nära vingpetsarna.

I motsats till EA-6B kan en EA-18G tack vare en datalänk kommunicera med marken även när den egna störsändaren är aktiverad. I kroppen finns även en inbyggd antenn för satellitkommunikation.

I nosen är Growler utrustad med samma Raytheon AN/APG-79 radar som jakt/attackversionen av Super Hornet. Den är av AESA-typ, "Active Electronically Scanned Array". Radarn är kompatibel med AMRAAM och klarar att följa flera vitt spridda mål samtidigt.

Enligt uppgift kan flygplanets elektroniska utrustning inte bara störa ut fiendens radar och traditionella radiokommunikation. Den är även kapabel att upptäcka och oskadliggöra en motståndare som talar i mobiltelefon eller är på väg att utlösa en fjärrstyrd bomb.

Första insatsen för EA-18G skedde efter det att president Obama i september förra året lanserade "Operation New Dawn", den fas av engagemanget i Irak som successivt ska föra över ansvaret för kriget och återuppbyggnaden till landets inhemska administration och säkerhetsstyrkor.

Growler ska också ha spelat en roll i Libyen, åtminstone under den inledande fasen. Där vill Obama som bekant så snabbt som möjligt lämna över ansvaret till sina allierade i Nato.

Ursprungligen planerade den amerikanska flottan att köpa 85 stycken EA-18G Growler. Den siffran ökades under hösten 2010. Fram till 2015 ska Boeingfabriken i St. Louis leverera 114 flygplan.

Vid sidan av US Navy har även Australien förklarat sitt intresse. Där har regeringen beställt 24 F/A-18F Super Hornet. Planer finns på att förbereda några av dessa maskiner för en senare ombyggnad till EA-standard.